

Miljöprogram för Växjö kommun

*Europas grönaste stad
är alla miljöåtgärder
som har genomförts och
kommer att genomföras
i Växjö kommun,
privata som offentliga.*

Uthålligt arbete

Miljöarbetet i Växjö började redan på 60-talet med beslut att restaurera sjön Trummen. Nästa stora steg var införandet av förnybar fjärrvärme på 80-talet. Redan på 90-talet blev Växjö känd som miljökommun för beslutet att bli en fossilbränslefri kommun och sedan dess har studiebesök från hela världen kommit till Växjö. Under 2000-talet har det framgångsrika arbetet gett Växjö tre internationella miljöpriser för utmärkt klimatarbete.

35-procentig CO₂-minskning

Sedan Växjö kommun beslutade att halvera de fossila koldioxidutsläppen från 1993 till 2010, har mycket gjorts. De fossila koldioxidutsläppen har minskat med 35% per invånare till 2008. Samtidigt har den ekonomiska tillväxten ökat med 69%. Växjö strävar efter en hållbar, koldioxidsnål och resurseffektiv ekonomi som bygger på hållbar produktion.

Växjö visar vägen

I Växjö strategiska arbete är miljöprogrammet en central del där mål och åtaganden är viktiga i förverkligandet av Europas grönaste stad. Vi fortsätter arbeta för ännu bättre cykelvägar och kollektivtrafik, utökad biogasproduktion, energieffektiviseringar samt fortsatt byggande av lågenergihus och trähus i en sammanhållen stad.

När BBC skulle göra radioreportage från "Europas grönaste stad" frågade man internationella organisationen ICLEI, Local Governments for Sustainability, vart de skulle åka. BBC fick svaret "åk till Växjö", vilket man gjorde, och så blev Växjö Europas grönaste stad i internationella och nationella medier under 2007. Detta förpliktigar till att öka och intensifiera ansträngningarna på miljöområdet ytterligare. För Växjö kommun är det reviderade miljöprogrammet ett viktigt redskap och vi hoppas att det också kan vara en inspiration för andra.

Om miljöprogrammet

Miljöprogram för Växjö kommun är ett styrande dokument med mål där vi vill gå längre än vad lagstiftningen kräver. Miljöprogrammet omfattar mål inom såväl det geografiska området Växjö kommun som för Växjö kommuns nämnder och helägda bolagsstyrelser. För att målen ska kunna nås krävs samverkan mellan kommun, invånare och näringsliv.

Programmet är antaget av Växjö kommunfullmäktige 2006-05-18 och reviderat av kommunfullmäktige 2010-04-20. Miljöprogrammet ska revideras varje mandatperiod, revideringen ska beslutas av kommunfullmäktige.

Miljöprogrammet ska:

- ✓ vara välkänt i kommunkoncernen, både bland anställda och förtroendevalda
- ✓ gälla hela kommunkoncernen inklusive verksamheter på entreprenad
- ✓ tas i beaktande vid beslut och handlingar, gäller såväl anställda som förtroendevalda
- ✓ ge invånare, företag, organisationer och myndigheter inspiration till eget miljöarbete

Ansvar och organisation

Varje nämnd och bolagsstyrelse i kommunkoncernen har eget ansvar för sitt miljöarbete. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar genom förvaltningschef och VD för implementering av miljöprogrammet. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för strategiska miljö- och klimatfrågor och ansvarar för insamling av statistik från nämnder och bolagsstyrelser för uppföljning av miljöprogrammet. För samordning och stöd i arbetet finns det koncernövergripande miljönätverket.

Mer än miljöprogrammet

Det finns flera beslutade dokument som berör vårt lokala miljöarbete, bland andra Översiktsplan, Transportstrategi, Grönstrukturprogram, Cykelvägplan. Det finns ingen inbördes hierarki mellan dessa och miljöprogrammet.

Växjö kommun har skrivit under internationella överenskommelser som Borgmästaravtalet där vi åtar oss att arbeta målinriktat och progressivt med klimatfrågan och Ålborg-åtagandena för ett integrerat och systematiskt arbete kring hållbar utveckling.

Bo Frank
kommunalråd

Gunnar Elm
kommunalråd

Charlotta Svanberg
kommunalråd

Mål i tre profilmråden

Miljöprogrammet innehåller tre prioriterade profilmråden: Leva Livet, Vår Natur och Fossilbränslefritt Växjö. Programmet tar avstamp från de 16 nationella och regionala miljökvalitetsmålen, vars huvudsakliga målsättningar finns införlivade i profilmrådena.

Inom varje profilmråde finns en kort vision samt två sorters mål:

- Övergripande mål: inte tidsatta eller mätbara och omfattar både Växjö kommun som geografiskt område och Växjö kommunkoncern
- Mål till 2015: tidsatta och mätbara och omfattar
 - det geografiska området Växjö kommun
 - Växjö kommunkoncern, nämnder och bolagsstyrelser

Utöver målen finns åtaganden som är exempel på konkreta åtgärder som kommunen arbetar med för att nå målsättningarna. Dessa följs upp minst en gång per mandatperiod.

Styrning och uppföljning

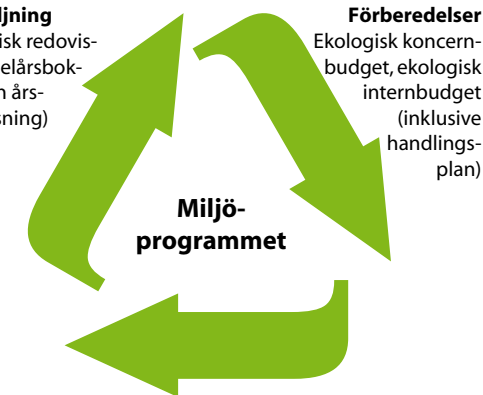
Miljöprogrammets mål styrs och följs upp årligen, systemet följer det finansiella budgetarbetet genom att det görs en ekologisk budget, delårsbokslut och bokslut på koncernnivå och på nämnds- och styrelsenivå.

Uppföljning

Ekologisk redovisning (delårsbokslut och årsredovisning)

Förberedelser

Ekologisk koncernbudget, ekologisk internbudget (inklusive handlingsplan)

Genomförande av åtgärder i handlingsplan

Indikatorer

Till varje mål finns en eller flera indikatorer knutna. Till de övergripande målen hör uppföljningsindikatorer (U1, U2, etc) som visar i vilken riktning målet utvecklas.

Till de flesta mätbara målen till 2015 är oftast budgetindikatorer (B1, B2 etc) knutna. För varje budgetindikator sätts varje år ett värde, en budget, för att styra mot att målet uppfylls. Budgeten sätts till exempel i enheter som Minskad elförbrukning per invånare och Ökat antal enkelresor per invånare.

Vem ansvarar för att målen uppfylls?

I varje profilmråde framgår vilken nämnd och bolagsstyrelse som har det huvudsakliga ansvaret för att nå målet. Vissa mål har flera ansvariga.

Nämnden eller bolagsstyrelsen med huvudansvar gör en årlig handlingsplan (planering, åtgärder och uppföljning). De nämnder och bolagsstyrelser som inte har huvudansvar för något övergripande mål ska dessutom välja ett övergripande mål från varje profilmråde som de gör handlingsplan för.

Miljöpolicy

Miljöprogrammet innehåller en miljöpolicy för Växjö kommunkoncern med förhållnings-sätt och ambitioner för kommunkoncernens verksamheter det vill säga för nämnder och bolagsstyrelser.

Vi ska fortsätta vara en ledande miljökommun. Alla delar av vår verksamhet skall drivas och utvecklas med stor hänsyn till de förutsättningar som miljön och de lokala och globala naturresurserna ger. Detta för att nuvarande och kommande generationer ska tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Vi uppnår detta genom att

- våra förtroendevalda och anställda fortlöpande ska skaffa sig den kunskap som behövs, med hänsyn till vår verksamhets art.
- vårt samhällsbyggande ska utgå ifrån att marken, vattnet och den fysiska miljön används på ett resurssnålt och ekologiskt uthålligt sätt.
- vi är goda föredömen och vid beslut där intressekonflikt föreligger agerar långsiktigt hållbart genom att ta särskild hänsyn till miljö- och naturresursfrågorna.
- vår position i samhället används till att påverka och underlätta för myndigheter, företag, organisationer och kommuninvånare att minska sin negativa miljöpåverkan.
- vi involverar myndigheter, företag, organisationer och kommuninvånare i utvecklingen mot ett hållbart samhälle genom att informera och samråda.

Leva livet

Vi har visionen att vi i Växjö lever och verkar så att vi bidrar till en hållbar utveckling, där vår konsumtion och produktion är resurseffektiv och giftfri.

Människans konsumtion leder till en påverkan på miljön från att varor och tjänster produceras och används tills de blir avfall. Genom att ta tillvara på avfall och restprodukter och samtidigt effektivisera resursförbrukningen kan konsumtionens miljöpåverkan minska.

Produktion och konsumtion måste också vara fri från ämnen som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Övergripande mål för Växjö kommun som geografiskt område	Följs upp med indikator U=Uppföljningsindikator	Huvudansvarig*
1. Vi ska ha en hållbar konsumtion av varor och tjänster.	U1 Miljömedvetenhetsindex (0-100). U2 Andel inköp av etiskt framställda livsmedelsprodukter i kommunkoncernen (%)	Kommunstyrelsen
2. Vi ska ha en hållbar avfallshantering genom att avfall i första hand ej uppkommer, i andra hand återanvänds, i tredje hand materialåtervinns, i fjärde hand energiutvinns och i sista hand deponeras.	U3 Total mängd hushållsavfall för materialåtervinning, energiutvinning och deponering per invånare exkl. producentansvarsmaterial (kg/inv). U4 Fördelning av hushållsavfallets hantering mellan materialåtervinning, energiutvinning och deponering per invånare (%) exkl. producentansvarsmaterial U5 Andel farligt avfall i hushållsavfallet enligt plockanalys (% av total vikt)	Tekniska nämnden
Mål till 2015 för Växjö kommun som geografiskt område	Följs upp med indikator U=Uppföljningsindikator	Huvudansvarig*
3. Det ekologiska jordbruket ska utgöra minst 30 procent av jordbruksarealen 2015. Nuläge: 13% 2009	U6 Areal ekologisk odling i förhållande till total jordbruksareal (%)	Kommunstyrelsen
Mål till 2015 för Växjö kommunkoncern (bolagsstyrelser och nämnder)	Följs upp med indikator B=Budgetindikator	Huvudansvarig*
4. De närproducerade ¹ och/eller de ekologiska livsmedelsinköpen ska tillsammans utgöra minst 45% av de totala livsmedelsinköpen till 2015, varav minst 20% ska vara närproducerat. ¹ livsmedel producerade inom en radie av 15 mil från Växjö stad Nuläge: 13% ekologiskt, 0% närproducerat, 2009	B1 Andel närproducerade och/eller ekologiska livsmedelsinköp (%)	Omsorgsnämnden, gymnasienämnden, skol- och barnomsorgsnämnden, nämnden för arbete och välfärd

* Huvudansvariga för att nå målen och för att upprätta en handlingsplan för målen

Växjö kommunkoncern åtar sig att

- arbeta för måltider med lägre miljöpåverkan i de kommunala köken genom att köpa närproducerade och ekologiska livsmedel, minska svinnet, öka andelen grönt samt säsonganpassa menyer
- köpa ekologiskt och Fairtrademärkt kaffe och te samt alltid efterfråga ekologiskt vid representation och konferenser
- erbjuda insamling och återvinning av hushållens och verksamheternas matavfall för produktion av biogas
- arbeta för hållbar upphandling samt köpa miljöanpassade varor och tjänster

Vår natur

Vi har visionen att rent vatten, frisk luft och en varierad natur- och kulturmiljö med en rik biologisk mångfald, präglar staden, tätorterna och landsbygden.

Växjö stad och tätorterna ligger nära omgivet av kulturlandskap, skogar, sjöar och vattendrag. Denna natur måste förvaltas för både nuvarande och kommande generationer. Kommunen vill utveckla den natur som finns samtidigt som befolkningen och byggandet ökar. Det behövs en varierad natur för biologisk mångfald men också som en källa för glädje och rekreation.

Övergripande mål för Växjö kommun som geografiskt område	Följs upp med indikator U=Uppföljningsindikator	Huvudansvarig*
1. Vi ska förvalta park och natur på ett sätt som främjar biologisk mångfald och god tillgänglighet.	U7 Andel skyddad landareal genom naturreservat och biotopskydd (%) U8 Kommunal park- och naturmark per invånare (m ² per invånare) U9 Andel kommunal park och naturmark av bebyggd markyta (%)	Byggnadsnämnden, fritidsnämnden, kommunstyrelsen, tekniska nämnden
2. Vi ska ha ren luft så att människors hälsa och miljön inte skadas.	U10 Andel av Växjö stad där dygnsmedelvärdet för partiklar (PM10) överstiger 35 mikrogram/m ³ mer än 37 dygn under ett år (%) U11 Antal fordon per vardag i biltrafikens genomsnittliga mätpunkter för centrumgator (st) U12 Antal fordon per vardag i biltrafikens genomsnittliga mätpunkter för infarter (st)	Kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, byggnadsnämnden, Växjö Energi AB
3. Alla Växjös sjöar och vattendrag ska ha god vattenstatus.	U13 Antal sjöar över 100 ha med god vattenstatus enligt Länsstyrelsens/vattenmyndighetens inventering (st) U14 Treårsmedelvärde för fosfor i de stadsnära sjöarna (mikrogram/l) U15 Treårsmedelvärde för kväve i de stadsnära sjöarna (mikrogram/l)	Kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden
Mål till 2015 för Växjö kommun som geografiskt område	Följs upp med indikator B=Budgetindikator	Huvudansvarig*
4. Andel enskilda avlopp med fullgod reningskapacitet ska öka till 50% 2015. Nuläge: 30% 2009	B2 Andel enskilda avlopp med fullgod reningskapacitet (% och antal)	Miljö- och hälsoskyddsnämnden

* Huvudansvariga för att nå målen och för att upprätta en handlingsplan för målen

Växjö kommunkoncern åtar sig att

- begränsa kemikalieanvändningen, genom att inte använda kemiska bekämpningsmedel på kommunägd mark och genom att bara använda miljöanpassade städ- och rengöringsprodukter
- certifiera slam från avloppsreningsverket Sundet (enligt Svenskt Vattens certifieringssystem) för spridning på åkermark
- bibehålla och utveckla grönsstrukturen i Växjö stad och tätorterna

Fossilbränslefritt Växjö

Vi har visionen om ett fossilbränslefritt Växjö, där vår energiförbrukning inte leder till någon klimatpåverkan.

Ett förändrat klimat är en av vår tids allvarligaste miljöproblem. Människans utsläpp av växthusgaser, framför allt koldioxid som uppstår vid förbränning av fossila bränslen, är en viktig orsak till klimatförändringarna. I och med Växjös satsningar på ett Fossilbränslefritt Växjö tar vi vårt globala ansvar när det gäller att minska vår klimatpåverkan.

Växjö kommunkoncernen åtar sig att

- i trafikplanering och underhåll göra det enkelt, attraktivt, tryggt och säkert att gå, cykla och resa kollektivt året om
- minska kommunens varutransporter genom en samlastningscentral
- bilda Klimatcentrum för forskning, utveckling och för att sälja energieffektivt och klimatsmart kunnande och tjänster
- aktivt driva frågan om en biodrivmedelsfabrik i kommunen
- alltid pröva att bygga passiv- eller plusenergihus

Övergripande mål Växjö kommun som geografiskt område	Följs upp med indikator U=Uppföljningsindikator	Huvudansvarig*
1. Vi ska sluta använda fossila bränslen.	U16 Andel förnybar energi (%) U17 Andel förnybar energi i transportsektorn (%)	Byggnadsnämnden, kommunstyrelsen, tekniska nämnden, Växjö Energi AB
2. Vi ska använda energi effektivt.	U18 Total mängd tillförd energi per invånare (kWh/inv) U19 Biltrafikarbete per invånare, förändringstakt per år (%)	Byggnadsnämnden, kommunstyrelsen tekniska nämnden, Växjö Kommunföretag AB
Mål till 2015 för Växjö kommun som geografiskt område	Följs upp med indikator B=Budgetind. U=Uppföljningsind.	Huvudansvarig*
3. De fossila koldioxidutsläppen ska minska med minst 55% per invånare till 2015 jämfört med 1993. Växjö ska vara fossilbränslefri kommun senast 2030. <i>Nuläge: minskning med 35,0%, 2008</i>	B3 Minskade fossila koldioxidutsläpp per invånare (%)	Kommunstyrelsen
4. Förbrukningen av elenergi ska minska med minst 20% per invånare från 1993 till 2015. <i>Nuläge: minskning med 10,9% 2008</i>	B4 Minskad elförbrukning per invånare (%)	Kommunstyrelsen
5. Cykeltrafiken i Växjö stad ska öka med minst 20 procent till 2015 från 2004. <i>Nuläge: minskning med 1,5% 2009</i>	B5 Ökat antal cykelpassager per mätpunkt (%) U20 cykelväg och cykelbanor (km)	Tekniska nämnden
6. Kollektivtrafikresandet i stadstrafiken ska öka med minst 20% per stadsinvånare och i landsbygdstrafiken med minst 12% per länsinvånare från 2002 till 2015. <i>Nuläge: minskning med 20% stadstrafiken 2009 och 12% i landsbygdstrafiken 2009</i>	B6 Ökat antal enkelresor med stadstrafiken per stadsinvånare (%) B7 Ökat antal enkelresor i länet med landsbygdstrafiken per länsinvånare (%)	Kommunstyrelsen
7. Energitillförseln ska minska med 15% per invånare från 2008 till 2015. <i>Nuläge: saknas</i>	B8 Minskad mängd tillförd energi per invånare (%)	Kommunstyrelsen
Mål till 2015 för Växjö kommunkoncern (nämnder och bolagsstyrelser)	Följs upp med indikator B=Budgetind. U=Uppföljningsind.	Huvudansvarig*
8. De fossila koldioxidutsläppen från kommunkoncernens transporter och service ska minska med minst 30% från 1999 till 2015. Kommunkoncernen ska vara fossilbränslefri 2020. <i>Nuläge: minskning med 9,4% 2008</i>	B9 Minskade fossila koldioxidutsläpp från transporter och service i kommunal verksamhet (%)	Alla nämnder och bolagsstyrelser
9. Den totala energianvändningen ska minska med 17% i kommunkoncernens lokaler och bostäder, räknat från medelvärde åren 2003/2004 till 2015. <i>Nuläge: minskning med 9,5% 2009</i>	B10 Minskad mängd använd energi per kvadratmeter i Växjö Kommunföretag AB:s fastigheter (%) U21 Minskad elanvändning per kvadratmeter i lokaler som ägs av Växjö Kommunföretag AB, där kommunen bedriver verksamhet (%) U22 Minskad elanvändning per kvadratmeter i bostäder som ägs av Växjö Kommunföretag AB (%)	Växjö Kommunföretag AB

* Huvudansvariga för att nå målen och för att upprätta en handlingsplan för målen

Indikatorer

Budgetindikatorer

- B1 Andel närproducerade och/eller ekologiska livsmedelsinköp (%)
- B2 Andel enskilda avlopp med fullgod reningskapacitet (% och antal)
- B3 Minskade fossila koldioxidutsläpp per invånare (%)
- B4 Minskad elförbrukning per invånare (%)
- B5 Ökat antal cykelpassager per mätpunkt (%)
- B6 Ökat antal enkelresor med stadstrafiken per stadsinvånare (%)
- B7 Ökat antal enkelresor i länet med landsbygtrafiken per länsinvånare (%)
- B8 Minskad mängd tillförd energi per invånare (%)
- B9 Minskade fossila koldioxidutsläpp från transporter och service i kommunal verksamhet (%)
- B10 Minskad mängd använd energi per kvadratmeter i Växjö Kommunföretag AB:s fastigheter (%)

Uppföljningsindikatorer

- U1 Miljömedvetenhetsindex (0-100)
- U2 Andel inköp av etiskt framställda livsmedelsprodukter i kommunkoncernen (%)
- U3 Total mängd hushållsavfall för materialåtervinning, energiutvinning och deponering per invånare exkl. producentansvarsmaterial (kg/inv)
- U4 Fördelning av hushållsavfallens hantering mellan materialåtervinning, energiutvinning och deponering per invånare exkl. producentansvarsmaterial (%)
- U5 Andel farligt avfall i hushållsavfallet enligt plockanalys (% av total vikt)
- U6 Areal ekologisk odling i förhållande till total jordbruksareal (%)
- U7 Andel skyddad landareal genom naturreservat och biotopskydd (%)
- U8 Kommunal park- och naturmark per invånare (m² per invånare)
- U9 Andel kommunal park och naturmark av bebyggd markyta (%)
- U10 Andel av Växjö stad där dygnsmedelvärdet för partiklar (PM10) överstiger 35 mikrogram/m³ mer än 37 dygn under ett år (%)
- U11 Antal fordon per vardag i biltrafikens genomsnittliga mätpunkter för centrumgator (st)
- U12 Antal fordon per vardag i biltrafikens genomsnittliga mätpunkter för infarter (st)
- U13 Antal sjöar över 100 ha med god vattenstatus enligt Länsstyrelsens/ vattenmyndighetens inventering (st)
- U14 Treårsmedelvärde för fosfor i de stadsnära sjöarna (mikrogram/l)
- U15 Treårsmedelvärde för kväve i de stadsnära sjöarna (mikrogram/l)
- U16 Andel förnybar energi (%)
- U17 Andel förnybar energi i transportsektorn (%)
- U18 Total mängd tillförd energi per invånare (kWh/inv)
- U19 Biltrafikarbete per invånare, förändringstakt per år (%)
- U20 Cykelväg och cykelbanor (km)
- U21 Minskad elanvändning per kvadratmeter i lokaler som ägs av Växjö Kommunföretag AB, där kommunen bedriver verksamhet (%)
- U22 Minskad elanvändning per kvadratmeter i bostäder som ägs av Växjö Kommunföretag AB (%)

